

סימן קפו

א. דין

לפני ואחרי תשמיש

מקורות:

וסת קבוע:

משנה (נדה יא, א): "ופעמים צריכה להיות בודקת שחרית, ובין השמשות, ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה".

ובגמרא (יב, א): "א"ר יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא באשה עסוקה בטהרות... אבל אינה עסוקה בטהרות (דהיינו לבעלה), לא בעיא בדיקה".

וסת שאינו קבוע:

ברייתא (יב, א): "אשה שאין לה וסת, אסורה לשמש... דברי ר"מ. ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר: משמשת בשני עדים. הן עותה, הן תיקנוה... אמר ר' יהודה אמר שמואל: הלכה כר' חנינא בן אנטיגנוס".

שיטות הראשונים:

א. אשה שיש לה וסת:

כל הפוסקים (חוץ מהרמב"ם) - אינה צריכה בדיקה לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש (והבדיקות בגמרא - כשעסוקה בטהרות).

רמב"ם - לפני תשמיש - מן הדין אינה צריכה, אך הצנועות בודקות עצמן (הוא מפרש כך את המשנה "הצנועות מתקינות להן עד נוסף לתקן את הבית").

אחר תשמיש - צריכים שניהם בדיקה, הוא בעד שלו והיא בעד שלה, ואפילו מעוברת, מניקה וקטנה (עי"פ המשנה: "דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים אחד לו ואחד לה").

ב. אשה שאין לה וסת:

רש"י, רשב"ם, סמ"ג, סה"ת, רוקח - אינה צריכה בדיקה כלל, לא לפני ולא אחרי (הבדיקות בגמרא מיירי בעסוקה בטהרות). ואדרבה, אסור לה לבדוק, שמא יהיה לבו נוקפו ופורש.

ר"ח, ר"ת, י"מ ברש"י (מרדכי), רמב"ם, רא"ש, רי"ף ע"פ המרדכי - צריכה בדיקה לפני ואחרי תשמיש.

ונחלקו **הרא"ש והרמב"ם: רא"ש** - הבעל אינו צריך בדיקה. **רמב"ם** - אף הבעל צריך בדיקה.

רבינו שמחה (מובא בהגמ"י) - אחר תשמיש אינה רשאה, אבל קודם תשמיש מצוה.

רי"ף ע"פ ראב"ד, רשב"א ורי"ן, רמב"ן ורשב"א - צריכה בדיקה ג' פעמים ראשונות, ואם לא ראתה בהם - הוחזקה כאינה רואה מחמת תשמיש, ואינה צריכה יותר בדיקות.

ונחלקו **הראב"ד** (מובא בד"מ) **והב"י בדעת הרי"ף** אם צריכה בדיקה גם לפני תשמיש: **ראב"ד** - אינה צריכה. **ב"י** - צריכה.

להלכה:

א. השו"ע (בסי' קפד, א) כתב: "וכל אשה שיש לה וסת קבוע... ואינה צריכה בדיקה לפני תשמיש" (אבל שלא בשעת תשמיש כל המרבה לבדוק הי"ז משובחת) - **כרמב"ם** (דמשמע שאחר תשמיש צריכה בדיקה).

והרמ"א (שם) הגיה, דאין לה להחמיר ולבדוק עצמה גם לאחר תשמיש, שלא יהיה לבו נוקפו ופורש.

אולם, בסי' קפו, א, הביא השו"ע דעת רוה"פ בסתם, ודעת הרמב"ם בשמו.

והרמ"א שם שוב הגיה: "וסברא הראשונה היא עיקר, וכן נהגו". וכ"פ כל האחרונים.

ב. באשה שאין לה וסת: הביא **השו"ע** (סעי' ב) דעת **הרי"ף** בסתם (כשיטתו בב"י, ששניהם צריכים לבדוק לפני ואחרי התשמיש), ודעת הרמב"ם והרא"ש בשמם, ואת דעת **הרמב"ם** - שגם הבעל צריך יבדוק אחר תשמיש.

סימן קפו, עמוד 2

וכתב הרמ"א: "ואין צריכין לבדוק עצמם אחר כל תשמיש ותשמיש שעושין בלילה אחת, אלא מקנחין עצמן כל הלילה בעד, ולמחר צריכין בדיקה, ואם מצאה דם טמאה".

הש"ך (סק"א) האריך להקל כשיטת רש"י וסייעתו (ולדעתו כך היא גם דעת הרי"ף), וכ"פ הרוקח, ש"ד, והאגור בשם מהרי"ל, "וכמדומה שכן עמא דברי". ואם ראתה מחמת תשמיש, אף לש"ך צריכה לבדוק עצמה ג' תשמישים בנוסף לתשמיש הזה שראתה בו (ש"ך).

ובתוה"ש לכתב שהמיקל כרש"י יש לו על מי לסמוך, ואין מוחין בידו, אך בסתם יש לנהוג כרי"ף. וכ"פ הגר"ז, וכתב שהשו"ע לא הביא את דעת הרמב"ם והרא"ש אלא לומר שראוי לבעל נפש לחוש לדעתם (בדה"ש, ציונים יג).

ובבדה"ש (סק"ג) הכריע שלדינא יש לפסוק כרי"ף, שהיא הנראית עיקר לדעת מרן והרמ"א, שהובאה דעתו בסתמא. וכ"פ בטה"ב.

וכתב בפת"ש (סק"א, ד) דמסולקות דמים (בתולה, מעוברת, מניקה וזקינה) - אין צריכות בדיקה.

ב. צורת הבדיקה

כתבו החו"ד (סוף סק"א, ומובא בפת"ש סק"ב) והסד"ט, שהבדיקה שצריכה לעשות סגי לה בקינוח, ואינה צריכה בדיקת חו"ס.

וכתב עוד החו"ד, שהוא הדין למי"ד שאין צריך בדיקה כלל - מ"מ צריך קינוח, ולהשהות העד על גופה כשיעור וסת (כדי שתקנח בחו"ס). והקינוח צריך להיות בשעה שאינה שוכבת אפרקיד (דכותלי בית הרחם מעמידים הדם בשעה ששוכבת אפרקיד).

(וכן דעת הראב"ד, שלא הצריכו בדיקת חו"ס אלא רק לטהרות. אבל לבעלה סגי לה בבדיקה קלה).

ואמנם, החת"ס (קפו, סק"ד) והגר"ז (קפו, סק"ו) פסקו, שלפני תשמיש סגי לה בקינוח, אבל אחר תשמיש צריכה בדיקת חו"ס.

בטה"ב (עמ' קמח) כתב דסגי בקינוח, בין לפני בין אחרי תשמיש. ואם החמירה ובדקה בחו"ס - תע"ב.

ובבדה"ש (ביאורים עמ' לא) כתב בדעת החו"ד, דלמקילים (רש"י) אינה צריכה בדיקה כלל, ולמחמירים (רי"ף) סגי בקינוח בלבד (ולא כמו שניתן היה להבין, שאף למקילים צריך קינוח, ולמחמירים צריך חו"ס).

ג. דין וסת חצי קבוע (סעיף ג)

כתב התה"ד: אשה שאינה רואה בפחות מי"ד יום אחר טבילתה, אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע - עד י"ד יום דינה כדין אשה שיש לה וסת קבוע, ומשמשת אף ללא בדיקה. וכ"פ השו"ע.

לפי"ז, אשה זו צריכה לבדוק את עצמה לפני ואחרי תשמיש ג' פעמים - רק אחר י"ד יום מהטבילה - כדין וסת שאינו קבוע.

{ ובדין בדיקה בעונת הוסת - עיין סימן קפ"ד בדין אשה שמשנית וסתה (רמ"א סעי' ב) שיטת הנובי"י. }

אשה שרואה מחמת תשמיש (רמ"ת) - האם צריכה לבדוק עצמה לפני ואחרי תשמיש? (פת"ש סק"ב)

ראב"ד - צריכה. רז"ה - אינה צריכה אא"כ הרגישה.

חו"ד - פסק כראב"ד, כיון דאתיליד ביה ריעותא.

כמה תשמישים צריכה בדיקה?

אם יש לה וסת - די בבדיקה אחת אחר תשמיש.

אם אין לה וסת - צריכה בדיקה ג' פעמים, כדי שתתחזק שאינה רמ"ת.